

Борба против ћирилице

Радван ДАМЈАНОВИЋ
феб 24, 2016

Прогон ћирилице код суседа никад не престаје, мења се само интензитет. Тако је најновији антићирлични талас преплавио Вуковар и разлио се даље. Медији одмах прихатају задату тему и шире је... у недоглед.

Потребно је зато нагласити да борба против ћирилице уствари представља борбу против Срба, српства уопште. Јесам ли циничан ако кажем да никоме не можете забранити да вас мрзи, потово ако он или они то баш жарко желе. Такво размишљање може нас довести и до закључка да бар мало кривице има и код жртве. Ево примера. На Филозофском факултету у Београду који сам некоћ похађао, у групи за историју био је обавезан предмет латински језик. И то је у реду, учећи латински заинтересовао сам се и за латинску палеографију, преко непревазиђене књиге Виктора Новака истог наслова. Увек има али... У исто време, постојао је и предмет старословенски језик и ћирилска палеографија, код професора Димитрија Богдановића. Али... оно али... као изборни предмет. Шта то конкретно значи? Предавања и вежбе старословенског похађало је толико нас да нам није требала ни сала ни учионица. Срећом да није било шпајзева. Је ли то лудило или план, учиш историју у Београду, а старословенски није обавезан предмет?! Даћу још један пример са Филолошког факултета. Тамо је учињено све да се дела дубровачких писаца, листом Срба, отргну из корпуса српског језика!

Вратимо се ћирилици. Нека ми старији читаоци опросте, који то знају, али ово ћу рећи због млађих – српска азбука се разликује од осталих ћирилица постојањем слова односно гласа Ћ. То ћ је заштитни знак српске ћирилице. Постојало је још у средњем веку као слово ђерв из кога ће се временом у 19. веку изгранати Ћ и Ћ. За историју језика ђерв је врло битан знак јер га налазимо и у глагољици, што даље отвара нова питања. **По владајућем уверењу, глагољица је настала у Бугарској. Међутим, Бугари уопште немају глас Ћ!**

Вратимо се комшијама на западу. Анти-српску или анти-азбучну хистерију покушао је мало да каналише један њихов учењак опомињући јавност да одбацивање ћирилице подразумева и одбацивање доброг дела њихове средњевековне писане баштине. Мислећи превасходно на Пољички статут. Ако неко жели правилан нагласак, каже се Пољица, исто као колица. Како се то изговарало у средњем веку, не бих знао.

Суседи тврде да је писмо у Пољичком статуту, премда ћирилично, заправо један посебан облик који се зове **босанчица**. Не треба много памети да се схвати куда то води. Погледајмо историју настанка израза босанчица. То је „дивно“ време укопације Босне и Херцеговине од стране Аустроугарске. Тада је требало читаво ћирилично прекодринско наслеђе некако преименовати, а потом га и присвојити. Простора за то било је и превише. Наравно, највеће могућности пружале су псеудолингвистика и квазиисториографија.

Објављујући своје дело Примјери српско-словенског језика 1857. године Вук изгледа нехотице поставља основу за преименовање ћирилице у босанчицу. Јер Вук у тој својој књижици објављује и факсимиле двају кратких писама „која су оба још доста разговјетна, јер Турци не пишу много“. Једно је писмо Али паше Ризванбеговића – Сточевића које је он ручно саставио и послао владици Његошу. Друго је писмо како Вук каже писао „Турчин Турчину“. И додаје, осврћући се на оба писма „овако по Босни и Херцеговини пишу и наши људи“. **Ово, наши људи, Вуку значи Срби. Без обзира што ти наши људи користе иста слова и језик као и кад „Турчин пише Турчину“!**

Ако је један „турчин“ писао Његошу ћирилицом српским језиком, а други „турчин“ писао трећем „турчину“ истим тим писмом и језиком, бићу слободан да претпоставим како је свој четворици матерњи језик српски. Или је можда боље рећи савременим и политички коректним језиком, етнички Срби из Турске. Јер, у то доба, Босна и Херцеговина и јесу у политичком смислу делови турске царевине.

Како каже Петар Ђорђић у Историји српске ћирилице – под познатим називом Стара Србија брзописни тип ћирилице држао се поред турског писма или аребице у припадника ислама, негде више негде мање, и после престанка турске власти. Ђорђић, највећи ауторитет на овом пољу, уствари јасно каже – ћирилица се користила читаво време турске власти. Па како се онда поред уобичајеног назива за брзописну ћирилицу Стара Србија уопште ту појавио назив босанчица? Ево, после Вука, прво је Фрањо Рачки, миљеник београдских хиперкритичких историчара, припремио терен својим радовима о ћирилици. На њега се наставља Ђиро Трухелка 1889. године, када у првој години Гласника земаљског музеја за Босну и Херцеговину, објављује чланак под насловом Босанчица. Овај се Трухелкин рад бави брзописом „беговских писама“ Херцеговине и Крајине. Трухелка вероватно није ни слутио да ће се његов назив босанчица, иако се односи само на српски ћирилични рукопис – брзопис, ускоро применити на све ћирилично у Босни, Херцеговини, Далмацији, Крајини...

Пољичка ћирилица не разликује се обликом од брзописа у писмима и повељама које је у исто време издавала и канцеларија босанских банова а од Твртка и краљева. И једино је ту могуће наћи какву такву везу с Босном, али исто тако и са Рашком, па дабоме и са земљом Светог Саве. Херцеговином.

Проблем, односно фалсификовање историје увек почиње мењањем имена. Примера има доста. Али овај може да послужи. **Опште је познато да појам Хрватска у државном смислу не постоји од краја 11. века.** Накнадном памећу, почео је да се помаља а потом и заживео израз, тачније синтагма, „Хрватска у државној заједници са Угарском“. Наравно да никакве заједнице није било јер је иста распарчана на млетачки, маџарски а од 1526. године и аустријски део.

Не зна се кад је први закон пољичких области написан. Могуће још у доба синова кнеза Мирослава. **Највероватније 1333. године, у време кад краљ Душан изнајмљује Пељешац и Стон Дубровчанима.** Језик је икавски, баш као и у босанским повељама тог времена.

Да је Пољица била под влашћу Угарске од 15. века доказује можда једна „ситница“. **Властелин се у статуту назива Угричић!** Али постоји и старо племство Дидићи, рекли бисмо данашњим српским језиком – Дедићи.

Манастири Крупа и Крка свакако сведоче о православљу Далматије кроз 14. век. У том смислу не би било лоше да становници Пољица потраже негде на тавану или у коноби, иза највећег бурета, славску икону. Ко зна...